

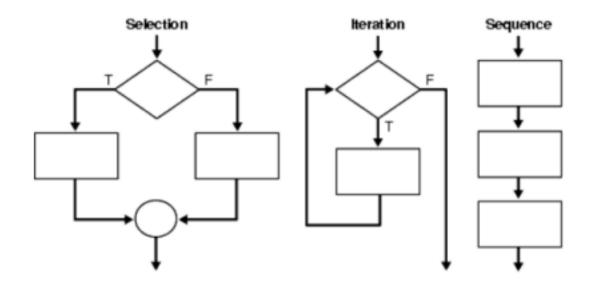




KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN Chương 02:

GIỚI THIỆU VỀ JAVA

CÁU TRÚC ĐIỀU KHIỂN CHƯƠNG TRÌNH



GVHD: ThS. Hồ Khôi

Email: khoihue@gmail.com

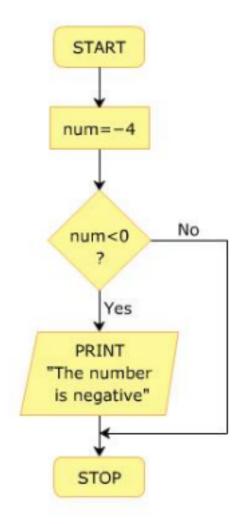
Cấu trúc rẽ nhánh (Selection constructs)

- Mặc nhiên, các lệnh trong chương trình được thực hiện một cách tuần tự, lên tục Cho đến khi hết lệnh thì kết thúc.
- Để chương trình xử lý "*thông minh hơn*", ta có thể ứng dụng các cấu trúc rẽ nhánh trong chương trình để quyến định khi nào thi hành tập lệnh này ... và khi nào thì thi hành tập lệnh khác ...
- Ngôn ngữ Java cung cấp 2 dạng cấu trúc rẽ nhánh ở dạng



switch ... case

```
NTTU-2022
Cấu trúc if {...} "đơn"
(if statement)
            if { ... }
                        if (condition) {
                            // khối lệnh này thực thi
                            // néu condition = true
```



•Cấu trúc if { ... } dùng để thi hành một tập lệnh quy ước khi thoả mãn điều kiện.

Cú pháp

NTTU-2022

Ví dụ 1

```
public class Test {
  public static void main(String[] args) {
    int age = 20;
    if (age > 18) {
        System.out.print("Tuổi lớn hơn 18");
    }
}
```

```
}
}
}
```

Kết quả:

Tuổi lớn hơn 18

4

Ví dụ 2

NTTU-2022

```
double diem = 4;
if (diem > = 5) {
    System.out.println("Đậu");
}
```

Diễn giải:

❖Đoạn mã trên không xuất gì ra màn hình cả vì biểu thức điều kiện diem >= 5 có giá trị false

5

- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 1 số nguyên bất kỳ, sau đó xét và in ra thông báo cho biết số đã nhập có giá trị bao nhiêu, in thêm thông báo là số dương nếu số đã nhập là số dương
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 3 số nguyên tùy ý, sau đó in ra thông báo cho biết số lớn nhất trong 3 số đã nhập có giá trị là bao nhiêu
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 2 số nguyên tuỳ ý, sau đó in ra tổng, hiệu, tích và thương của 2 số đã nhập.

Lưu ý: chỉ in ra thương số nếu số chia 2 khác 0

(Số thứ nhất chia cho số thứ hai)

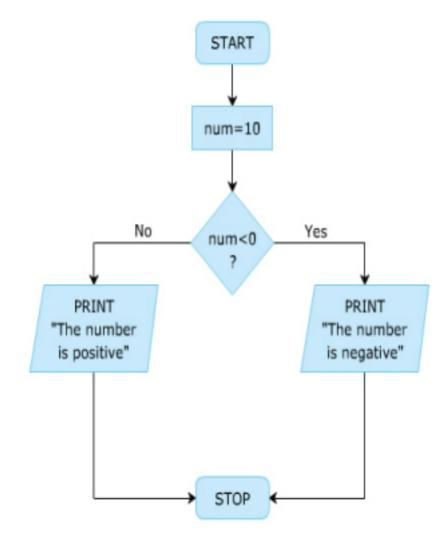
NTTU-2022

Cấu trúc if {...} else {...}

(if ... else construct)

• Khi logic xử lý "<u>mang tính thừa kế</u>" ở dạng "Nếu không phải ... thì ngược lại chắc chắn sẽ là ...", chúng ta có thể sử dụng cấu trúc if với hai vế theo cú pháp sau:

```
if (condition) {
    // khối lệnh này được thực thi
    // nếu condition = true
} else {
    // khối lệnh này được thực thi
    // nếu condition = false
}
```



NTTU-2022

Lệnh If ... Else

☐ Cú pháp if (<<điều kiện>>) { << công việc 1>> } else { << công việc 2>> }

□ Diễn giải

Nếu điều kiện có giá trị true thì công việc 1 được thực hiện, ngược lại công việc 2 được thực hiện

8

```
double diem = 4;

if (diem < 5) {

    System.out.println("Rớt");
}

else {

    System.out.println("Đậu");
}

Diễn giải:
```

Diễn giải:

Đoạn mã trên xuất chữ "Rớt" ra màn hình vì điều kiện diem < 5 có giá trị là true.</p>

9

```
public class Test {
  public static void main(String[] args) {
    int number = 13;
    if (number % 2 == 0) {
      System.out.println("Số" + number + " là số chẵn.");
else {
      System.out.println("Số" + number + " là số lẻ.");
¡Kết quả: Số 13 là số lẻ.
```

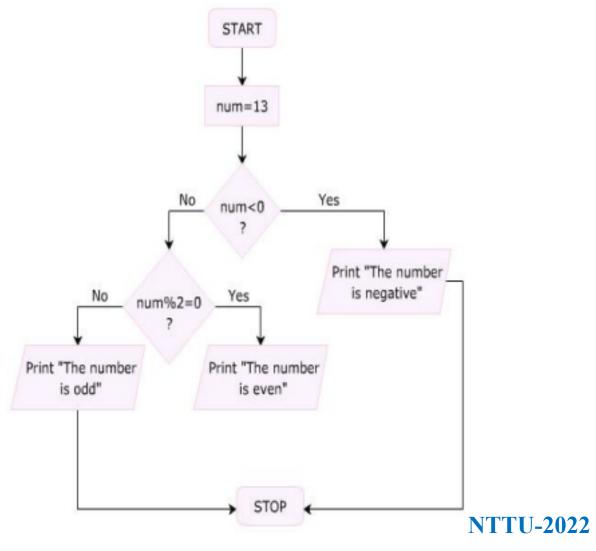
Bài tập minh hoạ

- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 1 số nguyên tuỳ ý, sau đó xét và in ra thông báo cho biết số đã nhập là số âm hay số dương
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 1 số nguyên tuỳ ý, sau đó xét và in ra thông báo cho biết số đã nhập là số chẵn hay số lẻ
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào điểm trung bình của 1 học sinh, sau đó in ra thông báo cho biết kết quả xét tuyển lên lớp của sinh viên đó là đạt hay không đạt (*Giả sử dtb>=5 là đạt*)
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào họ tên và giới tính của 1 người, sau đó in ra lời chào dành cho người đó với danh xưng phụ thuộc vào giới tính của người đó. VD:
 - "Xin chào Chị Trần Thị Y" Hoặc
 - "Xin chào Anh Nguyễn Minh Z"

Cấu trúc nhiều if {...} else if {...}

("if ... else if ..." constructs)

```
if (condition1) {
   // khối lệnh này được thực thi
    // néu condition1 là true
} else if (condition2) {
   // khối lệnh này được thực thi
    // néu condition2 là true
} else if (condition3) {
   // khối lệnh này được thực thi
    // néu condition3 là true
else {
    // khối lệnh này được thực thi
    // nếu tất cả những điều kiện trên là false
```



Ví dụ 1

```
double delta = Math.pow(b, 2) – 4 * a * c;
     if(delta < 0) {
         System.out.println("Vô nghiệm");
     else if(delta == 0) {
         System.out.println("Nghiệm kép");
     else {
         System.out.println("2 nghiệm");
    Diễn giải
     Đoạn mã trên biện luận và giải phương trình bậc 2
                                                                          NTTU-2022
                                    System.out.println("Tach!");
                                                                         System.out.println("Xep loại A");
Ví du2
                                    } else if (marks >= 50 && marks < 60) { } else if (marks >= 90 && marks < 100)
                                    System.out.println("Xếp loại D");
                                                                         { System.out.println("Xếp loại A+");
public class Test {
                                    } else if (marks >= 60 && marks < 70) { } else{
public static void main(String[] args) {
                                    System.out.println("Xếp loại C");
                                                                         System.out.println("Giá trị không hợp
int marks = 65;
                                    } else if (marks >= 70 && marks < 80) { lệ!"); }
                                    System.out.println("Xếp loại B");
if (marks < 50) {
                                    } else if (marks >= 80 && marks < 90) { }
```

Kết quả:

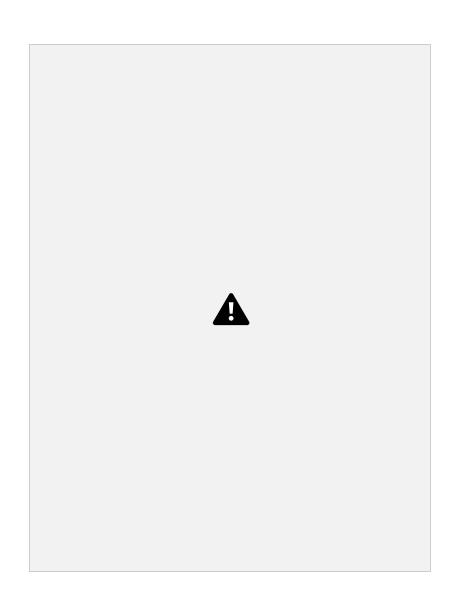
Xếp loại C

Bài tập minh hoạ

- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào điểm trung bình của 1 học sinh, sau đó in ra thông báo về xếp loại của học sinh tương ứng
 - 0 ... <5: Yếu
 - 5 ... <7: Trung bình
 - 7 ... <8: Khá
 - 9 ... <10: Giỏi
 - 10: Xuất sắc
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào chỉ số đọc được trên đồng hồ đo điện ở một hộ gia đình tại các thời điểm, bao gồm chỉ số cũ và chỉ số mới. Chương trình sẽ tính số kw điện đã tiêu thụ và tính tiền điện cho hộ gia đình tương ứng. Biết rằng tiền điện được tính dựa theo quy định sau
 - dưới 100kw: thì 1 kw phải trả 1200 đ
 - từ kw thứ 101 đến 249 thì 1 kw phải trả 1500 đ
 - từ kw thứ 250 đến 400 thì 1kw phải trả 2300 đ
 - từ kw thứ 401 trở đi, mỗi kw phải trả 3000đ

Sử dụng "if" lồng nhau (nested if construct)

```
• if (btdk)
          if (btdk)
        else
else
          . . .
```



Bài tập minh hoạ

✓ Viết chương trình giải phương trình bậc hai một ẩn số có dạng



Khi thi hành, chương trình cho phép nhập vào giá trị tương đương với các hệ số a, b, c. Sau đó, chương trình sẽ tính và in ra kết quả tương ứng với các tình huống giải phương trình bậc hai đã được học trước đây.

✓ Viết chương trình cho phép tính tiền thưởng tết cho 1 nhân viên với các thông số như sau Nhập: Số năm làm việc, Mức lương cơ bản

Xử lý:

- Nếu số năm làm việc từ 3 năm trở xuống thì thưởng 1 triệu
- Nếu làm việc trên 3 năm thì xét tiếp

- + Nếu mức lương dưới 5 triệu thì thưởng nửa tháng lương
- + Nếu mức lương từ 5 triệu trở lên thì thưởng trọn tháng lương

Toán tử điều kiện – Conditional operators

<Điều kiện> ? <Biểu thức 1> : <Biểu thức 2>

VD:

a > b ? printf("số lớn là: %d",a) : printf("số lớn là: %d",

b); printf('Số lớn là: %d', a>b?a:b);

Câu trúc switch ... case (switch ... case constructs)

Mệnh đề switch-case trong java được sử dụng để thực thi 1 hoặc nhiều khối lệnh từ nhiều





```
System.out.println("Not in 10, 20 or
30"); }
}
```

Kết quả: 20

Mệnh đề Switch-case khi không sử dụng 'break'

• Khi không sử dụng từ khóa 'break' trong mệnh đề switch-case. Điều này có nghĩa là các khối lệnh sau case có giá trị phù hợp sẽ được thực thi.

```
public class SwitchExample2 {
  public static void main(String[] args) {
    int number = 20;
    switch (number) {
    case 10:
      System.out.println("10");
case 20:
System.out.println("20");
case 30:
System.out.println("30");
                                                            NTTU-2022
default:
                                                            Kết quả:
System.out.println("Not in 10, 20 or 30");
                                                            20
                                                             30
                                                            Not in 10, 20 or 30
```

Bài tập minh hoạ

- ✓ Viết chương trình mô phỏng máy tính cá nhân với 4 phép toán cơ bản: + * /. Khi thi hành, chương trình sẽ cho phép nhập vào 2 số, sau đó chọn phép toán cần thực hiện thì chương trình sẽ in ra kết quả tính được giữa 2 số đã nhập dựa trên phép toán đã yêu cầu.
- ✓ Viết chương trình cho phép nhập vào Tháng và Năm cần xét, sau

đó chương trình sẽ in ra thông báo cho biết Tháng của Năm đã nhập có bao nhiều ngày.

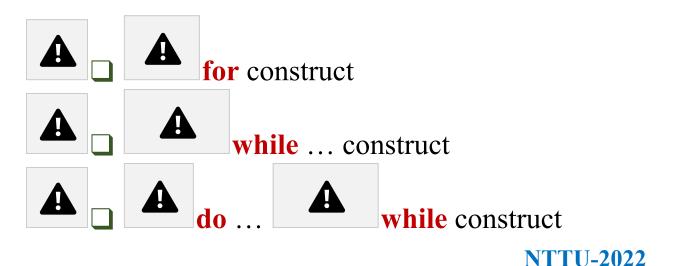
NTTU-2022

Cấu trúc lặp (loop constructs)



lệnh cùng phục vụ cho một mục đích xử lý nào đó trong chương trình sẽ được "thi hành nhiều lần" theo một "chu kỳ xác định". Nhờ đó, việc thể hiện mã lệnh trong chương trình dựa trên cấu trúc lặp sẽ ngắn gọn, rõ ràng hơn.

• Có 3 cấu trúc lặp có thể sử dụng cho việc biểu diễn mã lệnh trong chương trình



Cấu trúc for (The while loop)

•Cấu trúc **For** thường được sử dụng trong trường hợp lặp với số lần xác định (Biết trước số lần sẽ thực hiện trước khi cấu trúc lặp được gọi)

Cú pháp:



VD

```
public class ForExample {
  public static void main(String[]
  args) {
    for (int i = 1; i <= 10; i++) {
       System.out.println(i);
    }
  }
}</pre>
```



Bài tập minh hoạ

- ✓ Viết chương trình cho phép In ra màn hình bảng cửu chương thứ n (n được nhập từ bàn phím trong khoảng từ 1 .. 10)
- ✓ Viết chương trình tính n giai thừa (n nguyên dương, được nhập từ bàn phím).

VD: Nhập 5

 $Xu\acute{a}t: n! = 120$

✓ Viết chương trình cho phép tính tổng của n số nguyên đầu tiên (n nguyên dương, được nhập từ bàn phím)

VD: Nhập 10

Xuất: S[1 + 2 + ... + 10] = 55

NTTU-2022

Cấu trúc for lồng cấp (Nested for loops)

- Trong những tình huống đặc biệt, chúng ta cần sử dụng các cấu trúc lặp lồng nhau (Nested loops), quá trình thi hành sẽ được thực hiện như sau
- Ứng với mỗi lần lặp của cấu trúc **for** cấp 1 thì nó sẽ được gọi thi hành
- Số lần lặp được xác định là tích của số lần lặp cấp 1 nhân với số lần lặp của cấu trúc cấp 2

Vòng lặp for cải tiến

• Vòng lặp for cải tiến được sử dụng để lặp mảng(array) hoặc collection trong java. Bạn có thể sử dụng nó dễ dàng, dễ hơn cả vòng lặp for đơn giản. Bởi vì bạn không cần phải tăng hay giảm giá trị của biến rồi check điều kiện, bạn



chỉ cần sử dụng ký hiệu hai chấm ":"

```
• Cú pháp:

28

NTTU-2022
```

NTTU-2022

Vòng lặp for gán nhãn

• Chúng ta có để đặt tên cho mỗi vòng lặp for bằng cách gán nhãn trước vòng lặp for. Điều này rất hữu dụng khi chúng ta muốn thoát/tiếp tục (break/continues) chạy vòng lặp for.

• Cú pháp:



VD

```
public class LabeledForExample {
public static void main(String[] args) {
aa: for (int i = 1; i <= 3; i++) {
bb: for (int j = 1; j \le 3; j++) {
                                                         Kết quả:
if (i == 2 \&\& j == 2) {
break aa;
                                                         11
                                                         12
System.out.println(i + " " + j);
                                                         13
                                                         21
```

Bài tập minh hoạ

- ✓ Viết chương trình cho phép In ra màn hình các bảng cửu chương từ 1 đến 10
- ✓ Viết chương trình cho phép in ra màn hình hình chữ nhật có kích thước n x m (n: Kích thước của chiều dài, m: Kích thước chiều rộng). Ký hiệu vẽ sử dụng dấu '*'

Câu trúc while (The for loops)



Khác với cấu trúc **for**, **while** là cấu trúc lặp không xác định trước số lần lặp



(Trước thời điểm thi hành cấu trúc lệnh), nguyên tắc để lặp, thi hành tập lệnh trong while tuỳ thuộc vào biểu thức điều kiện đã quy ước. Nếu biểu thức điều kiện đúng (true) thì lặp, ngược lại (false) thì ngưng lặp



```
lack
```

Cú phápwhile (<biểu_thức_ĐK>)

• * Ghi chú: Số lần điều kiện đã không

lặp của cấu trúc while có thể là 0 lần (Ngay lần đầu tiên, thoả mãn)

VD

34

Vòng lặp while vô tận

Nếu bạn để điều kiện lặp là True thì vòng lặp while sẽ chạy đến vô tận... Đến khi bạn stop chương trình đối với mỗi IDE (Eclipse, Netbean...) hoặc bấm Ctrl + C khi chạy bằng command.

NTTU-2022



```
public class WhileExample2 {
  public static void main(String[] args) {
    while (true) {
      System.out.println("Vòng lặp while vô tận...");
    }
  }
}
```

Vòng lặp while vô tận... Ctrl + C

NTTU-2022

Bài tập minh hoạ

✓ Viết chương trình cho phép nhập 1 số nguyên dương thuộc hệ Decimal để đổi thành số trong hệ nhị phân và in ra màn hình.

VD: Nhập: 8 (Decimal)

Xuất: 1000 (Binary)

36

✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 1 số nguyên dương, sau đó kiểm tra và in ra thông báo cho biết số đã nhập có phải là số nguyên tố hay không

VD: Nhập 7

Xuất: 7 Là số nguyên tố

Nhập: 9

Xuất: 9 Không phải là số nguyên tố

NTTU-2022

Câu trúc do ... while (The do ... while loop)

• Về cơ bản thì cấu trúc while và do ...

while có cơ chế hoạt động hoàn toàn giống nhau, sự khác nhau duy nhất là ở thời điểm xét điều kiện để quyết định "*lặp*" hay "*không*

```
lặp".
```

Thời điểm mà do ... while xét điều kiện được đặt phía sau tập lệnh sẽ thực hiện lặp khi điều kiện thoả mãn. Như vậy, ta thấy số lần lặp tối thiểu của cấu trúc dạng này là 1 lần



```
Cú pháp

do

{

while (<bieu_thuc_dieu_kien);

NTTU-2022
```

VD

```
public class DoWhileExample1 {
   public static void main(String[] args) {
```

```
int a = 1, sum = 0;
do {
    sum += a;
    a++;
} while (a <= 5);
System.out.println("Sum of 1 to 5 is " + sum);
}</pre>
```

Sum of 1 to 5 is 15

NTTU-2022

Vòng lặp do-while vô tận

39

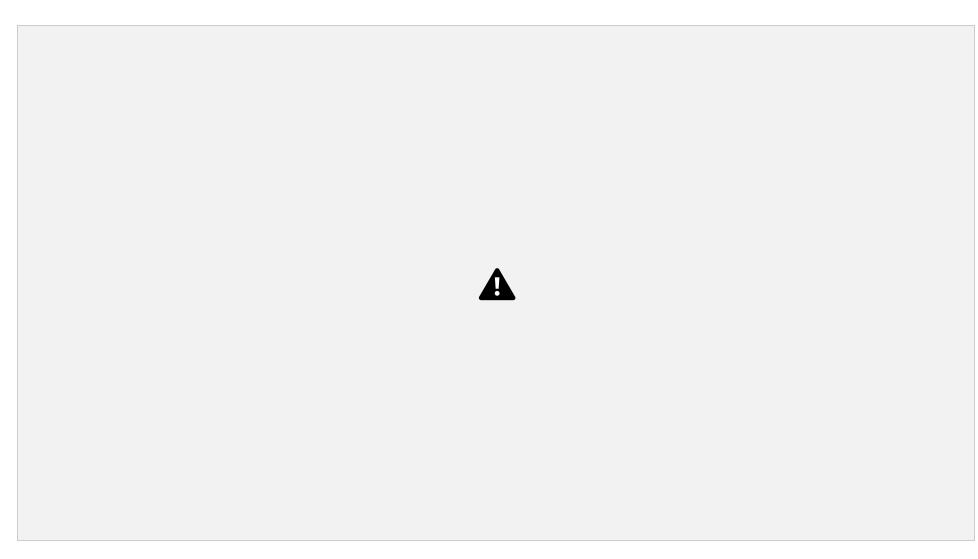
• Nếu bạn để điều kiện lặp là True thì vòng lặp do-while sẽ chạy đến vô tận... Đến khi bạn stop chương trình đối với mỗi IDE (Eclipse, Netbean...) hoặc bấm Ctrl + C khi chạy bằng command.

Ví dụ

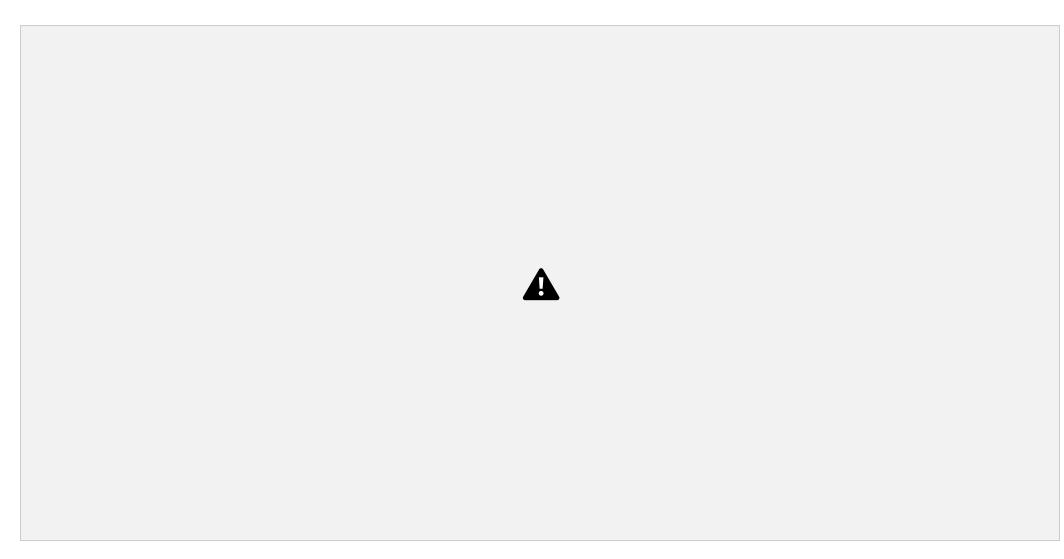
```
public class DoWhileExample2 {
   public static void main(String[] args) {
      do {
         System.out.println("Vòng lặp do-while vô tận...");
      } while (true);
   }
}
```

```
Vòng lặp do-while vô tận...
Ctrl + C
```

Tổ chức chương trình



Thiết Kế Thực Đơn



Bài tập minh hoạ

✓ Viết chương trình cho phép nhập vào 1 giá trị số nguyên dương, tượng trưng cho số tiền vnđ, sau đó trên màn hình sẽ đưa ra thông báo cho phép chọn loại ngoại tệ muốn đổi (Giả sử ta có các loại ngoại tệ và tỷ giá quy đổi như sau:

```
- 1 USD = 21380 Vnđ - 1 EUR = 23555 Vnđ
- 1 GBP = 32622 Vnđ - 1 JPY = 178 Vnđ
```

Sau khi in ra kết quả, chương trình sẽ đưa ra câu hỏi xem người dùng muốn tiếp tục đổi nữa hay không, nếu không, chương trình sẽ kết thúc

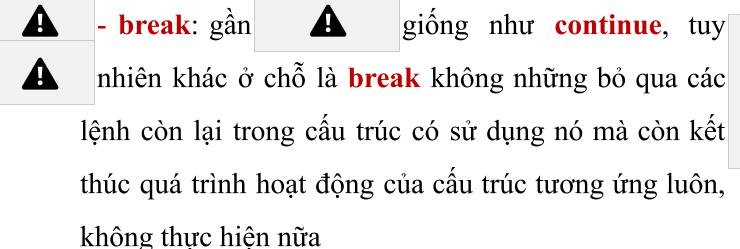
✓ Viết chương trình, cho phép tính diện tích và chu vi của các hình tròn, chữ nhật, hình thang. Giao diện có dạng như mô tả sau

Chương trình chỉ kết thúc khi người dùng nhấn phím số 4

continue - break



- continue: Đây là lệnh thường được sử dụng kết hợp trong các cấu trúc lặp để bỏ qua các lệnh còn lại (Của cấu trúc lặp) và tiếp tục lần lặp tiếp theo khi thoả mãn 1 điều kiện nào đó trong chương trình







NTTU-2022

Sử dụng Break trong java

```
public class BreakExample {
  public static void main(String[] args) {
    for (int i = 1; i <= 10; i++) {
      if (i == 5) {
         break;
       System.out.println(i);
```

```
}
```

46

NTTU-2022

Ví dụ sử dụng break với vòng lặp bên trong vòng lặp for khác:

```
break;
21
}
System.out.println(i + " " + j);
32
}
33
}
```

NTTU-2022

Ví dụ1

```
public static void main(String[] args) {
  for(int i = 1; i <= 10; i++) {
    if (i == 5) {
       continue;
    // Khi i == 5 thì không in i = 5 ra màn hình
    System.out.println(i);
                                                                     6
                                                                     10
```

Ví dụ 2

• Ví dụ sử dụng Continue với vòng lặp bên trong vòng lặp for khác:

```
public class ContinueExample2 {
  public static void main(String[] args) {
     for (int i = 1; i \le 3; i++) {
                                                                                     11
       for (int j = 1; j <= 3; j++) {
                                                                                      1 2
          if (i == 2 \&\& j == 2) {
                                                                                     13
             continue;
                                                                                     2 1
                                                                                     23
          // Không in trường hợp i=2 và j=2 ra màn hình
                                                                                     3 1
```

```
System.out.println(i + " " + j);
                                                                               3 2
                                                                               3 3
                                                                                                          49
                                               NTTU-2022
       label - goto
A
 - label: là lệnh dùng để khai báo một nhãn (cột mốc) trong thân
  chương trình (Nhằm hỗ trợ cho lệnh goto). Nhãn chính là 1 định danh
     (Identify) trong chương trình và luôn phải kết thúc bởi dấu ":"
```

A

goto: dùng để cho phép chuyển điều khiển thực thi các lệnh

trong chương trình tới một nhãn nào đó (làm mất tính tuyến tính khi thực thi mã lệnh của chương trình)

<u>Lưu ý:</u> Do lệnh goto kết hợp với label có nguy cơ phá vỡ tính cấu trúc của các giải thuật, chính vì thế, hiện nay, gần như rất ít được sử dụng khi viết chương trình

NTTU-2022

return



- return: được dùng để kết thúc chương trình con (hàm hiện hành), đồng thời có thể trả về giá trị (hoặc không) cho nơi đã gọi hàm



- cú pháp:



• Ghi chú:



Lệnh **return** được sử dụng phổ biến trong các hàm (function) được định nghĩa trong chương trình

NTTU-2022

Tổng kết











Cấu trúc

rẽ nhánh dùng cho mục đích gì

trong chương trình?, Có những cấu trúc nào?.

- Toán tử điều kiện
- Hiểu thế nào về các cấu trúc lặp ?. Phân biệt các tình huống sử dụng cấu trúc lặp trong lập trình. VD: Khi



• Phân biệt continue – break. Lệnh return dùng để làm gì?

NTTU-2022

Tài liệu tham khảo

• The for Statement

(https://docs.oracle.com/javase/tutorial/java/nutsandbolts/for.html)

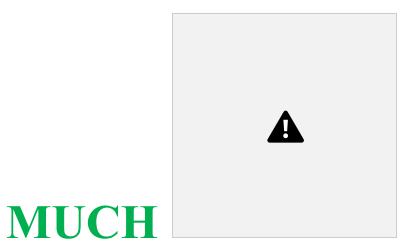
The while and do-while Statements

(https://docs.oracle.com/javase/tutorial/java/nutsandbolts/while.html)

• Java - Loop Control

(https://www.tutorialspoint.com/java/java-loop_control.htm)

NTTU-2022 THANK YOU VERY



Q/A: khoihue@gmail.com

NTTU-2022 54